

ПЛАН РАДА НА ПРЕДМЕТУ (СИЛАБУС)

ПОДАЦИ О ПРЕДМЕТУ:

Назив предмета: МЕЂУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО

Статус предмета: Обавезни предмет, II година, IV семестар

Профил предмета: Научно-стручни предмет

Број бодова(ЕСПБ): 9 (девет)

Трајање наставе: 13 недеља, недељни фонд часова 3+1+2*

Укупно оптерећење: Студент је оптерећен укупном наставом у трајању од 78 часова, и то:
а) часови предавања 13x3 = 39; б) часови вежби 13x1= 13; в) остали облици активне наставе 13x2*= 26.

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ:

Проф. др Зоран Радивојевић

Контакт информације:

Кабинет бр. 17, III спрат

Телефон: 018 500 233

E-mail: zoranr@prafak.ni.ac.rs

Термин за индивидуалне консултације: понедељак, 12,00-14,00 часова

Доц. др Небојша Раичевић

Кабинет бр. 10, IV спрат

Телефон: 018 500 266

E-mail: raicko@prafak.ni.ac.rs

Термин за индивидуалне консултације: среда 9,00-10,30 и четвртак 10,00-11,30 часова

Сања Ђорђевић, сарадник у настави

Кабинет бр. 25, III спрат, (Просторија Центра за правна и друштвена истраживања)

Телефон: 500-241

E-mail: djordjevics@prafak.ni.ac.rs

Термин за индивидуалне консултације: среда 12,30-14,30 и четвртак 16,00-18,00 часова

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- увођење у систем норми, правила, институција и поступака који постоје у односима између држава, међународних организација и појединаца;
- упознавање са начином правног регулисања међународних односа, функционисања међународног права и са његовим значајом у савременом свету;
- упознавање са врстама правних последица због непоштовања правила међународног права;
- пружање знања, поред традиционалних, и о новим областима међународног права, као што су људска права, међународно кривично право, међународно хуманитарно право и заштита животне средине.

ИСХОДИ УЧЕЊА:

Очекује се да савладавањем програма предмета кроз планиране активности и облике наставе/учења, студент успешно може да:

- схвати структуру и процес настанка међународноправних норми и направи разлику у односу на домаће право;
- разуме спољне надлежности држава и структуру њених органа за заступање у међународним односима;
- схвати начин функционисања међународних организација и прати акте од значаја за међународно јавно право које оне доносе;
- схвати како поједини институти међународног права функционишу у пракси; и
- стечена знања примени у пракси, посебно у пружању правне помоћи физичким и правним лицима у обраћању међународним телима.

САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА:

І ОПШТИ ДЕО: ПОЈАМ, СУБЈЕКИ И ОБЈЕКТИ

І ПОЈАМ И ИЗВОРИ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

Појам међународног права. Предмет међународног права. Правна природа међународног права. Подела међународног права. Однос унутрашњег и међународног права. Појам и врсте извора међународног права. Међународни уговор. Међународни обичај. Општа правна начела. Судске одлуке и доктрина. Правичност. Једностранни правни акти. Одлуке међународних организација. Појам и врсте кодификација међународног права. Доктринарна кодификација. Развој званичне кодификације до Другог светског рата. Кодификација у оквиру УН. Кодификација начела активне мирољубиве коегзистенције.

ІІ СУБЈЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

Појава и ишчезавање држава. Стимсонова доктрина. Врсте државних заједница. Стално неутралне државе. Признање држава. Признање влада. Основна права и дужности држава. Злоупотреба права у међународном праву. Одговорност држава. Међународни конгреси и конференције. Појам међународних организација. Карактеристике међународних организација. Претече и друштво народа. Стварање организације Уједињених нација. Главни циљеви УН и основна начела Повеља. Политичка и правна природа ОУН-а. Ревизија Повеље УН. Чланство у УН. Положај нечланица. Органи ОУН. Специјализоване агенције. Регионалне организације. Европске заједнице и Европска унија. Теоријска схватања о човеку као субјекту међународног права. Документи о заштити права човека на универзалном нивоу. Право народа на самоопредељење. Грађанска и политичка права човека. Економска, социјална и културна права човека. Забрана ропства. Забрана дискриминације и апартхејд. Забрана тортуре. Избеглице. Мањине. Право азила. Дипломатска заштита. Органи за заштиту људских права на универзалном нивоу. Европски систем заштите људских права. Остали регионални системи. Дипломатска заштита. Историјски развој личне кривичне одговорности. Међународни кривични судови. Кривична дела прописна међународним правом.

ІІІ ОБЈЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

Појам државне територије и државне границе. Стицање државне територије. Ваздушни и надваздушни простор. Међународне реке. Море. Мореузи и морски канали. Службености у међународном праву. Интернационализоване територије.

II ПОСЕБНИ ДЕО: ОДНОСИ МЕЂУНАРОДНИХ СУБЈЕКТА

I ДИПЛОМАТСКИ И КОНЗУЛАРНИ ОДНОСИ

Карактеристике старе и нове дипломатије. Појам двостране дипломатије. Развој дипломатског и конзуларног права. Шеф државе, влада и министар иностраних послова као органи међународних односа. Дипломатски представници. Вишестрана дипломатија. Конзули.

I УГОВОРНИ ОДНОСИ

Појам и форма међународног уговора. Предмет уговора. Врсте уговора. Кодификација међународног уговорног права. Способност за склапање уговора. Процес закључивања међународних уговора. Начини коначног обавезивања међународним уговором. Регистрација и објављивање уговора. Ступање уговора на снагу и почетак дејства. Начело поштовања међународних уговора. Примена и тумачење уговора. Дејство уговора. Измене и допуне уговора. Окончање и обустава дејства уговора. Утицај рата на међународне уговоре. Сукцесија држава и међународни уговори.

III ОДНОСИ У МЕЂУНАРОДНИМ СПОРОВИМА

Појам и врсте спорова. Преговори. Анкета. Посредовање. Мирење. Арбитража (дефиниција и карактеристике, врсте, порекло и развој, надлежност, поступак, арбитражна пресуда). Међународни суд правде - порекло, устројство и организација. Парнична надлежност. Саветодавна надлежност. Поступак решавања спорова. Саветодавни поступак. Мирно решавање спорова у оквиру УН. Поступак за обезбеђење мира у оквиру УН.

IV ОДНОСИ У ОРУЖАНИМ СУКОБИМА

Врсте насилних средстава за решавање спорова. Појам хуманитарног права оружаних сукоба. Настанак и историјски развој. Извори хуманитарног права оружаних сукоба. Подручје примене. Заштићена лица. Извођење војних операција. Немеђународни оружани сукоби. Неутралност. Крај рата. Имплементација хуманитарног права оружаних сукоба.

ОБЛИЦИ И МЕТОДИ НАСТАВЕ:

Предавања, вежбе, студије случаја, симулације рада међународних органа, решавање хипотетичких случајева, семинарски радови, групне и индивидуалне консултације.

ЛИТЕРАТУРА

1. Обавезна литература:

- Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009.

2. Допунска литература:

- С. Аврамов – М. Крећа: Међународно јавно право, Београд, 2008;
- В. Димитријевић – О. Рачић, и др: Основи међународног јавног права, 2007;
- Р. Етински: Међународно јавно право, Нови Сад, 2007;
- Међународно јавно право – збирка докумената, Београд, 2005.
- С. Ђајић: Практикум за међународно јавно право, Нови Сад, 2007.

3. Корисне интернет адресе:

- Организација уједињених нација - www.un.org
- Међународни суд правде - www.icj-cij.org
- Европска унија - www.europa.eu
- Савет Европе - www.coe.int
- Организација за европску безбедност и сарадњу - www.osce.org
- Организација северноатланског уговора (НАТО) - www.nato.int
- Европски суд за људска права - www.echr.coe.int
- Међународни комитет Црвеног крста . www.icrc.org

ОСНОВИ И МЕРИЛА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ РАДА И ПОСТИГНУЋА СТУДЕНТА

І НАЧИН ВРЕДНОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊА ПРЕДИСПИТНИХ АКТИВНОСТИ

Током трајања семестра студенти се могу ангажовати на више начина: присуство и активност на предавањима и вежбама, колоквијум, тестови, семинарски рад и *moot court* такмичења. У зависности од свог ангажовања студент испуњавањем предиспитних обавеза може остварити највише 50 поена. Укупан број поена које је студент остварио испуњавањем предиспитних обавеза саопштавају наставници на последњем часу наставе, на основу података из јединствене евиденције која се води за предмет. Студентима се препоручује да воде евиденцију свог ангажовања у свим облицима предиспитних активности.

1. *Присуство на предавањима (0-3 поена)*

За присуство на предавањима студенти могу добити 3 поена. Број остварених поена по овом основу зависи од учесталости присуства и евентуалног ангажовања на часовима предавања. Присуство на предавањима евидентира се личним потписивањем списка. Поене по овом основу не може добити студент који пропусти више од пет предавања у семестру. Студенти су дужни да похађају предавања у термину који је распоредом часова одређен за њихову групу. Присуство на предавањима изван тог термина неће бити узето у обзир.

2. *Присуство и активност на вежбама (0-5 поена)*

За присуство на вежбама студенти могу добити 2 поена. Број остварених поена по овом основу зависи од учесталости присуства на часовима вежби. Присуство на вежбама евидентира се личним потписивањем списка. Поене по овом основу не може добити студент који пропусти више од пет часова вежби у семестру. Студенти су дужни да похађају вежбе у термину који је распоредом часова одређен за њихову групу. Присуство на вежбама изван тог термина неће бити узето у обзир.

Додатне поене (највише још 3) добијају они студенти који су активни на часовима вежби (израда писаних задатака, изношење и коментарисање примера, одговарање на постављена питања, и сл.). Као критеријум за добијање додатних поена узима се учесталост ангажовања, коректност одговора (тачност, аргументација, формулација), правна логика и коректна употреба стручне терминологије.

3. Тестови (0-12 поена)

Студент има обавезу и право да се два пута у току семестра његово знање провери путем теста. На сваком од тестова студент може освојити највише 6 поена. Први тест се ради у четвртој (08-14. март), а други у тринаестој (10-16. мај) седмици семестра.

4. Колоквијум (0-26 поена)

У току семестра студент полаже један колоквијум. Колоквијум се полаже у седмој седмици семестра (29.03 - 04.04). Наставници одређују обим материје која се мора припремити за колоквијум. На колоквијуму се вреднује познавање материје и њено разумевање, начин излагања, и способност аргументације. Вредновање резултата на колоквијуму врши се на следећи начин:

Оцењивање на колоквијуму	
Оцена	Број поена
5 (пет)	0
6 (шест)	17 - 18
7 (седам)	19 - 20
8 (осам)	21 - 22
9 (девет)	23 - 24
10 (десет)	25 - 26

5. Семинарски рад (0-4 поена)

Студент може радити један семинарски рад током семестра. Тема семинарског рада одређује се у договору са наставником или сарадником. Број поена на семинарском раду зависи од: стила писања (распоред материје, граматика, синтакса), обима и дубине истраживања (да ли је тема пажљиво обрађена или су у раду само "набацане мисли"), и врсте и јачине аргумената (избор правих аргумената за подупирање изнетих ставова, кохерентност аргумената и њихова уверљивост). Најбоље израђени семинарски радови се бране јавно што се, такође, узима у обзир приликом његовог оцењивања.

6. Moot court такмичења (ослобађање од полагања дела завршног испита)

Студенти који покажу добре резултате и испуне потребне критеријуме могу учествовати на *moot court* активностима (у оквиру Факултета или на националним и међународним такмичењима). Они имају обавезу да се адекватно припреме за *moot court* активности. Студенти који на такмичењу остваре изузетне резултате могу добити, заједно са другим предиспитним обавезама, највише 70 поена.

II ЗАВРШНИ ИСПИТ

Студент може приступити полагању завршног испита само под условом да је остварио укупно 8 или више поена присуством на предавањима и вежбама и на тестовима, од чега најмање 4 поена мора бити остварено на тестовима. Студент који је испуњавањем предиспитних обавеза остварио 25 и више поена, укључујући и положени колоквијум, на завршном испиту ослобађа се полагања материје која је обухваћена првим испитним питањем. Студент, по правилу, завршни испит полаже усмено.

Студент на завршном испиту може остварити највише 50 поена, што зависи од познавања материје и њеног разумевања, начина излагања и способности аргументације. Оцењивање на завршном испиту врши се на следећи начин:

Оцењивање на завршном испиту	
Оцена	Број поена
6 (шест)	21 - 26
7 (седам)	27 - 32
8 (осам)	33 - 38
9 (девет)	39 - 44
10 (десет)	45 - 50

III ОЦЕЊИВАЊЕ УКУПНИХ РЕЗУЛТАТА – КОНАЧНА ОЦЕНА

Коначна оцена студента зависи од броја поена остварених испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем завршног испита, и утврђује се на следећи начин:

Коначна оцена	
Број поена	Оцена
54 и мање	5 (пет)
55 - 64	6 (шест)
65 - 74	7 (седам)
75 - 84	8 (осам)
85 - 94	9 (девет)
95 - 100	10 (десет)

КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА

Контрола квалитета биће обезбеђена кроз: 1) студентску евалуацију (после одржане наставе студенти оцењују квалитет предавања и вежби, на крају семестра студенти попуњавају општи евалуациони лист), 2) анализу испуњености плана рада на предмету (оцену даје Катедра), 3) анализу испитних резултата (оцену даје Катедра).

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ

Нед.	Теме и обавезна литература
I	Теме предавања: 1. Појам и подела међународног права 2. Однос унутрашњег и међународног права Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 5-25.</i>
II	Теме предавања: 1. Појам и врсте извора међународног права 2. Кодификација међународног права Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 26-53.</i>
III	Теме предавања: 1. Настанак и ишчезавање држава 2. Врсте државних заједница Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 93-103.</i>
IV	Теме предавања: 1. Признање држава и влада 2. Основна права и дужности држава Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 110-111, 113-134.</i> <u>Тест I</u>
V	Теме предавања: 1. Појам државне територије и државне границе 2. Статус мора и река у међународном праву Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 141-143, 147-176.</i>

VI	Теме предавања: 1. Положај ваздушног и надваздушног простора у међународном праву 2. Одговорност држава 3. Међународна кривична одговорност појединаца Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 143-147, 177-181, 304-320.</i>
VII	Теме предавања: 1. Појам међународних организација 2. Организација уједињених нација 3. Специјализоване агенције и регионалне организације Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 182-201, 203-211, 216-217, 219-222, 232-240.</i> <u>Колоквијум</u>
VIII	Теме предавања: 1. Заштита људских права на универзалном плану 2. Регионална заштита људских права 3. Дипломатска заштита Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 242-304.</i>
IX	Теме предавања: 1. Појам и врсте дипломатије. Кодификација дипломатског права 2. Међународно правни положај органа за представљање државе у иностранству 3. Вишестрана дипломатија и међународни службеници 4. Конзули Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 325-354.</i> <u>Презентација семинарских радова студената</u>

X	Теме предавања: 1. Појам, врсте међународних уговора и поступак њиховог закључивања 2. Поштовање, примена и дејство међународних уговора 3. Измене међународних уговора и окончање њиховог дејства Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 356-385, 389-414.</i>
XI	Теме предавања: 1. Дипломатска средства за мирно решавање спорова 2. Арбитража као начин решавања међународних спорова 3. Решавање спорова пред Међународним судом правде 4. Обезбеђење мира према Повељи УН. Принудна средства за решавање међународних спорова Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 415-424, 428-455.</i> <u>Тест II</u>
XII	Теме предавања: 1. Извори међународног хуманитарног права 2. Правила ратовања Литература: <i>Б. Јанковић - З. Радивојевић: Међународно јавно право, Ниш, 2009, стр. 456-497.</i>
XIII	<u>Презентација семинарских радова студената.</u> <i>Потписивање индекса, саопштавање и уписивање остварених поена</i>